

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71

Dato: 22. september 2014
Enhed: Sundhedsjura og læ-
gemiddelpolitik
Sagsbeh.: SUMBGB
Sags nr.: 1405176
Dok nr.: 1530713

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71 har den 29. august 2014 stillet følgende spørgsmål nr. 20 (Alm. del) til ministeren for sundhed og forebyggelse, som hermed besvares endeligt.

Spørgsmål nr. 20:

” En overlæge ved Psykiatrisk Center Hvidovre har afdækket, at ud af 157 bæltefikseringer er de 54 udført overfor patienter med en psykisk tilstand af født af en fysisk lidelse. På denne baggrund bedes ministeren oplyse, om adgangen hertil er hjulmet i den såkaldte psykiatrilov. Ministeren bedes endvidere oplyse, i hvilket omfang de pågældende patienter oplyses om de rettigheder en tvangsbehandlet patient har, samt om de pågældende somatiske afdelinger er bekendt med det tilsyn Folketingets § 71-tilsyn udfører, og om de rettigheder og klagemuligheder en tvangsbehandlet patient har.”

Svar:

Tvangsbehandling er et voldsomt indgreb i patientens selvbestemmelsesret. Derfor er der også en række retssikkerhedsmæssige garantier, der skal være opfyldt, før man iværksætter behandlingen.

Adgangen til at tvangsbehandle patienter er reguleret i psykiatrilovens § 12. Det fremgår heraf, at tvangsbehandling kun må anvendes over for personer, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse, det vil sige, at personen skal være indlagt på en psykiatrisk afdeling, være sindssyg eller befinde sig i en tilstand, der kan ligestilles hermed. Derudover skal det være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, enten fordi udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentligt forringet, eller fordi den pågældende frembyder en nærliggende fare for sig selv eller andre.

Efter psykiatrilovens § 14 må tvangsfiksering – herunder bæltefiksering – alene anvendes, i det omfang det er nødvendigt for at afværge, at en patient udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme eller helbred, forfølger eller på anden lignende måde groft forulemper medpatienter eller øver hærværk af ikke ubetydeligt omfang.

Det er en forudsætning for beslutningen om tvangsfiksering, at lægen på grundlag af patientens aktuelle tilstand har vurderet nødvendigheden af tvangsfiksering, og at anvendelse af andre mindre indgribende midler, fx øget tilsyn, har vist sig utilstrækkelige eller uigennemførlige som følge af patientens tilstand.

Hvis en psykiatrisk patient er indlagt på en somatisk afdeling på grund af en somatisk sygdom, vil patienten være at betragte som indlagt på psykiatrisk afdeling og udstationeret på somatisk afdeling, og dermed være omfattet af reglerne i psykiatriloven.

Man kan tillige forestille sig den situation, hvor en somatisk patient på en somatisk afdeling får et behandlingsbehov, som den pågældende ikke vil give samtykke til. Hvis patienten i den konkrete situation udviser tegn på psykiske symptomer, vil den pågældende skulle vurderes af en psykiater med henblik på at få konstateret, om patienten opfylder betingelserne for anvendelse af tvang efter psykiatriloven. Betingelserne herfor er beskrevet ovenfor. Vurderes den pågældende at opfylde disse betingelser, vil psykiatriloven finde anvendelse, og patienten vil i lighed med den situation, der er beskrevet ovenfor, være at betragte som indlagt på en psykiatrisk afdeling og udstationeret på en somatisk afdeling.

Der beskikkes en patientrådgiver for enhver, der undergives tvangsbehandling eller tvangsfiksering. Patientrådgiveren skal vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager.

Jeg kan afslutningsvis oplyse, at lovgivningen indeholder en forudsætning om, at somatisk behandling hviler på et informeret samtykke. I det daglige arbejde kan det give anledning til uhensigtsmæssige situationer over for behandlingsafvisende personer, der ikke har evnen til at forstå de fulde konsekvenser af at afvise behandling. Disse patienter vil alene kunne frihedsberøves eller tvangsbehandles, hvis de opfylder ovennævnte betingelser i psykiatriloven, herunder at de er sindssyge.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har derfor indledt en dialog med relevante fag- og patientorganisationer med henblik på at afdække mulighederne for at kunne gennemføre behandling af behandlingsafvisende varigt inhabile patienter.

Med venlig hilsen

Nick Hækkerup / Birgitte Gram Blenstrup